

**BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER
MÜŞAVİRLİĞİ**

Gazete Kupürleri

07.09.2026

Söndürölmek istenen kandil yeniden tutuştu

► Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, Trabzon'da düzenlenen 23'üncü İmam Hatipliler Kurultayı'nda yaptığı konuşmada, imam hatip okullarının 28 Şubat sürecinde büyük zorluklar yaşadığını söyledi. Öğrenci sayılarının o dönemde yüzde 2'lere kadar düştüğünü belirten Tekin, bugün imam hatiplerin yeniden 28 Şubat öncesindeki noktaya ulaştığını ifade

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, imam hatip okullarının 28 Şubat sürecinde yaşadığı zorluklara dikkat çekerek, "Söndürölmek istenen kandil yeniden tutuştu" dedi.

ederek, "Söndürölmek istenen bu kandil çok şükür yeniden tutuştu" dedi.

İMAM HATİPLİ OLMAK BİR DURUŞTUR

İmam hatip mezuniyetinin sadece bir okuldan diploma almak olmadığını vurgulayan Tekin, imam hatipli

olmayı insanın hayatına yön veren kalıcı bir mensubiyet olarak tanımladı. Bu okullardan yetişenlerin siyasetten bürokrasiye, akademiden teknoloji ve savunma sanayiine kadar birçok

Yusuf Tekin

alanda ölkeye hizmet ettiğini belirten Tekin, gençlere hangi mesleği seçerlerse seçsinler bu mensubiyetin ruhunu korumaları çağrısında bulundu.

BU YOLA KOLAY GELMEDİK

Türkiye'nin geçmişte kendi dili ve inancıyla yetişme iradesine yönelik çeşitli

engellerle karşılaştığını savunan Tekin, 28 Şubat süreci, darbeler ve FETÖ üzerinden değerlendirmelerde bulundu. İmam hatiplerin bugünlere büyük mücadele ve fedakârlıklarla geldiğini belirten Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Safi Arpaguş da bu eğitim kurumlarının gelişmesinde emeği bulunanları rahmet ve minnetle andı.

'KÜLTÜRÜMÜZDE ÖĞRETMEN TOPLUMUN ÖNDERİDİR'

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, "Bizim kültürümüzde, toplumsal yapımızda öğretmen toplumun önderi olarak kabul edilir. Öğretmen, çocuklarımızın rol modeli olarak görülür. Öğretmen çocuklara anlattığı bilgilerle, yaşantısıyla örnek olur." dedi.

Tekin, Karadeniz Teknik Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen 23. İmam Hatipler Kurultayı'na katılarak, imamların model olarak dünyaya eşi benzeri olmadığını belirterek, "Hem pozitif bilimlerle ilgili eğitimi hem de İslami eğitimi aynı anda veren Türkiye'ye özgü, Türkiye'nin kendi koşullarına göre üretilen bir model. O yüzden bu modeli hayata geçiren rahmetli Tefik İleri ve Adnan Menderes ile başlayan bütün bu süreçte emeği geçenlere de teşekkür etmek istiyorum. Model kurgulanmış. Biz de şimdi bu modeli daha ileriye taşıyabilecek adımlar atıyoruz Milli Eğitim Bakanlığı olarak." diye konuştu.

İmam hatip okullarını hem niteliği artırarak hem de program çeşitliliğini sağlayacak ve bütün bu yönleriyle de dünyada doldurduğu misyonu hakkıyla temsil edecek, farklı ülkelere örnek olacak hale dönüştürmeye çalıştıklarını aktaran Tekin, şu değerlendirmede bulundu: "Bu süreçte de biz hem akademik çevrelerle hem Diyanet İşleri başta olmak üzere kamu kurumlarımızla hem de ÖNDER başta olmak üzere sivil toplum örgütleriyle yakın bir çalışma içerisindeyiz. Bu genel kurul da bizim bu anlamda imam hatip okullarıyla ilgili çizdiğimiz, tasarladığımız şeyler konusunda sivil topluma hem bir dayanışma hem de bir istişare zemini oluşturuyor. O yüzden bugün burada hem arkadaşlarımızın heyecanını paylaşmış olacağız hem Diyanet İşleri Başkanımızla beraber karşılıklı işbirliği imkanlarımızı değerlendirmiş olacağız hem de ÖNDER gibi imam hatip camiasına, imam hatip davasına önderlik eden bir sivil toplum örgütüyle karşılıklı işbirliği imkanlarımızı istişare edeceğiz."

Bakan Tekin, öğretmenlerin kılık kıyafet düzenlemesini de içeren kararla ilgili soru üzerine, şunları kaydetti: "Bizim kültürümüzde, toplumsal yapımızda öğretmen toplumun önderi olarak kabul edilir. Öğretmen, çocuklarımızın rol modeli olarak görülür. Öğretmen çocuklara anlattığı bilgilerle, yaşantı-

tısıyla örnek olur. Bu anlamda öğretmen arkadaşlarımızın kılık kıyafet açısından da öğrencilerimize örnek olacak şekilde giyinmelerini, giyinmelerini biz kendilerine hatırlatıyoruz. Bakan altını çizerek söylüyorum, bu bir hatırlatmadır. Çünkü zaten cari mevzuata göre öğretmenler kamu personeli olarak kabul edildiği için devlet memurlarının, kamu

personelinin kılık kıyafetle ilgili olarak uyum zorunda oldukları mevzuata zaten uya-caklar. Şimdi birileri çıkıyor, sendikalar, siyasi partiler eleştirilerini dile getiriyorlar. Ben de onlara şunu soruyorum. Bizim genel-gemizde, benim görmediğim, sizin sendikanız-da nasıl giyineceğinize dair bir ifade mi var? Ben sizin sendikadaki çalışan kişilerin kılığ-

na, kıyafetine karşınmıyorum. Bu genelde de karşınmıyor. Bu genelde ne bir siyasi partinin, partisinin içerisindeki insanların kılığı, kıyafetini düzenliyor ne de bir sendikamız içindeki insanların kılıklarına, kıyafetlerine karşınmıyor. Bu genelde sadece öğretmen arkadaşlarımızı ki öğretmen arkadaşlarımızla ilgili de şunu söyleyeyim, öğretmenlerimizin tamamına yakını zaten öğretmene yakışır şekilde giyinmiyor. Ben hepsine teşekkür ediyorum. Orada problemimiz yok."

Bakan Yusuf Tekin, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ama bir tane kötü örnek, işte şurada herhangi bir ülkenin reklamını taşıyan, bayrağı taşıyan bir tişörtle sınıfa giren bir öğretmen otomatikman o çocuklara bir başka ülkenin reklamını yapmış oluyor, bir başka ülkenin tanıtımını yapmış oluyor ve çocuklarımız kötü örnek oluyor. Bir tane örnek, bir tane öğretmen, 1,2 milyon öğretmenimizin hepsinin bir anda emeğinin önüne geçiyor. Bizim şu anda yaptığımız şey ne sendikalarındaki kılık kıyafete karşınmıyoruz ne de başka bir şeye karşınmıyoruz. Biz sadece devlet memuru olarak, kamu personeli olarak öğretmen arkadaşlarımızın toplumsal rollerine uygun olan, itibarlarını zedelemeyecek şekilde giyinmelerini, bu şekilde giyinmenin bir başka örneğin de öğretmen arkadaşlarımızın itibarına zarar vermemesi için bir tedbir aldık. Bu konuda kararlıyız. Dün itibarıyla da bunlarla ilgili bir kılavuz okullarda paylaştık. Bizim derdimiz çocuklarımızın eğitim öğretim niteliğini artıracak tedbirler almak. Bu da öğretmenlerin itibarını korumaktan, öğretmen arkadaşlarımızın itibarına zarar verecek kötü uygulamaları ortadan kaldırmaktan geçiyor. Bu tedbirimiz de onunla alakalı."

"BUGÜNLERE ÇOK BÜYÜK FEDAKARLIKLARLA GELİNİŞTİRİLDİ"

Diyanet İşleri Başkanı Safi Arpaguş da imam hatip neslinin ülkedeki misyonu, vizyonu ve bütün çalışmalarını din eğitimi ve din hizmetleri alanında Diyanet İşleri Başkanlığına

kanlığını en büyük kaynağı olan kurumların başında geldiğini söyledi.

İmam hatiplerin bugünlere çok önemli zaman dilimlerinden geldiğine işaret eden Arpaguş, "Bugünlere çok büyük fedakarlıklarla gelinmiştir. Bugün elhamdülillah gerek Diyanet İşleri Başkanlığımız, gerek Milli Eğitim Bakanlığımız bünyesinde imam hatip neslinin din eğitimi ve din hizmetleri konusunda ülkemize ciddi katkı sağladığını ve bu hizmetlerde kaynaklık ettiğini görüyoruz. Aslında imam hatip nesli geçmişten günümüze geleceğimizin, inancımızın, medeniyetimizin değerlerini topluma kazandırmaya çalışan bir eğitim öğretim hizmetinin toplum vasatına yayılmış hali olarak karşımıza çıkıyor." dedi.

Arpaguş, şu değerlendirmede bulundu: "Buradaki hizmetlerde, özellikle devlet kurumlarımız, Diyanet İşleri Başkanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığımız, bunun yanında ÖNDER gibi imam hatiplerle ilgili sivil toplum kuruluşlarımızdaki bütün çalışmalarında hedef ateşi canlı tutmak, külleri savurmak de-ğil. Dolayısıyla çok büyük fedakarlıklarla tuşturulmuş, yakılmış bu meşalenin ilelebet ülkemizin inancı, kültürü ve geleceğini canlı tutabilmemiz, gelecek nesillerimizi inşa edebilmemiz adına ayakta kalması ve güncellenerek günün şartlarına uygun bir şekilde nesillerimizi yetiştirebilmemiz için önemli. Ve tabii bir başka husus da nesillerimizi günümüzün modern dünyasının açmazlarıyla, çıkmazlarıyla, inanç problemleriyle karşılaştığında bunların sağlam, kendi inanç dünyamız, medeniyetimiz ve kültürümüzün kodlarında gençlerimizi, nesillerimizi ve insanımızı eğitim öğretim süreçleriyle birlikte ayakta tutma gayretimiz. Dolayısıyla imam hatip neslimiz ve imam hatip neslimiz bu ülkenin hamurunda, mayasında o geleneksel insanımızın profilini ortaya çıkaran önemli kurumlar. Cenabıhak'tan bu kurumların ilelebet bu ülkeye, insanlığa ve İslam ümmetine hizmet etmesini diliyorum."

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE UZANAN ASIRLIK GELENEK FATİH CAMİİ'NDE CANLANDI

**Kur'an
bülbüleri gün
boyu hatim
indirdi**

300 HAFIZ ECDAT MİRASINI YAŞATIYOR

İstanbul'da farklı ülkelerden gelen 300 hafız, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okuma "minder hatmi" yarışmasına katıldı. Envarü'l-Kur'an Vakfı tarafından tarihi Fatih Camii'nde düzenlenen programda hafızlar dereceye girmek için kıyasıya yarıştı. Vakfın Genel İlişkiler Sorumlusu Muhammet Bedrettin Hatip, düzenlenen yarışmanın Kur'an ehlinin ve hafızların gayretlerini öne çıkarmayı amaçladığını söyledi.

"Minder hatmi" denilince akla önemli bir geleneğin geldiğini anımsatan Hatip, şöyle konuştu: "Osmanlı'dan günümüze uzanan bir gelenek olan minder hatmi, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okumaktır. Biz de bunu 'Safvetü'l-Hüf-faz' olarak adlandırıyoruz. Bugün tarihi Fatih Camii'nde sabah namazı sonrası 300 hafız, 300 hocamızla hatime başladık. Akşam namazında bitirmiş olacağız. Hocaların elinde bir liste var. Hafızların okudukları hatimdeki hataları, durdukları yerleri sayacaklar, ona göre bir değerlendirme yapacaklar. Böylece hatim bitince birinci, ikinci de ortaya çıkacak. Şu an dünyada 22 ülkede eş zamanlı olarak yapılıyor. Ülkemizde ise eş zamanlı olarak 5 şehirde yapılıyor."

Envarü'l-Kur'an Vakfı tarafından tarihi Fatih Camii'nde düzenlenen programda, farklı ülkelerden gelen 300 hafız Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okumak için kıyasıya yarıştı. Osmanlı'dan günümüze uzanan "minder hatmi" geleneğini yaşatan ve Türkiye dahil 22 ülkede eş zamanlı gerçekleştirilen uluslararası etkinlikte, dereceye giren hafızlar akşam namazının ardından ödüllendirildi.

'Minder Hatmi' yarışması Fatih Camii'nde yapıldı

İSTANBUL'DA farklı ülkelerden gelen 300 hafız, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okuma "minder hatmi" yarışmasına katıldı. Envarü'l-Kur'an Vakfı tarafından tarihi Fatih Camii'nde düzenlenen programda hafızlar dereceye girmek için kıyasıya yarıştı.

Vakfın Genel İlişkiler Sorumlusu Muhammet Bedrettin Hatip, düzenlenen yarışmanın Kur'an ehlinin ve hafızların gayretlerini öne çıkarmayı amaçladığını söyledi. "Minder hatmi" denilince akla önemli bir geleneğin geldiğini anımsatan Hatip, şöyle konuştu: "Osmanlı'dan günümüze uzanan bir gelenek olan minder hatmi, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okumaktır. Biz de bunu 'Safvetü'l-Hüffaz' olarak adlandırıyoruz. Bugün tarihi Fatih Camii'nde sabah namazı sonrası 300 hafız, 300 hocamızla hatime başladık. Böylece hatim bitince birinci, ikinci de ortaya çıkacak. Şu an dünyada 22 ülkede eş zamanlı olarak yapılıyor. Ülkemizde ise eş zamanlı olarak 5 şehirde yapılıyor."

Yarışmada dereceye giren hafızlara çeşitli hediyeler verildi.

FARKLI ÜLKELERDEN HAFIZLAR

“MİNDER HATMİ” YARIŞMASINA KATILDI

■ İstanbul'da farklı ülkelerden gelen 300 hafız, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okuma "minder hatmi" yarışmasına katıldı. Envarü'l-Kur'an Vakfı tarafından tarihi Fatih Camii'nde düzenlenen programda hafızlar dereceye girmek için kıyasıya yarıştı. Vakfın Genel İlişkiler Sorumlusu Muhammet Bedrettin Hatip, AA muhabirine, düzenlenen yarışmanın Kur'an ehlinin ve hafızların gayretlerini öne

cıkarmayı amaçladığını söyledi. "Minder hatmi" denilince akla önemli bir geleneğin geldiğini anımsatan Hatip, şöyle konuştu: "Osmanlı'dan günümüze uzanan bir gelenek olan minder hatmi, Kur'an-ı Kerim'i tek oturumda ezbere okumaktır. Biz de bunu 'Safvetü'l-Hüffaz' olarak adlandırıyoruz. Bugün tarihi Fatih Camii'nde sabah namazı sonrası 300 hafız, 300 hocamızla hatime başladık. Akşam namazın-

da bitirmiş olacağız. Hocaların elinde bir liste var. Hafızların okudukları hatimdeki hataları, durdukları yerleri sayacaklar, ona göre bir değerlendirme yapacaklar. Böylece hatim bitince birinci, ikinci de ortaya çıkacak. Su an dünyada 22 ülkede eş zamanlı olarak yapılıyor. Ülkemizde ise eş zamanlı olarak 5 şehirde yapılıyor." Dereceye giren hafızlara çeşitli hediyeler verildi.

ÇOCUKLAR, BAĞIMLILIĞA KARŞI BİLİNÇLENDİRİLİYOR

Elâzığ'da Yeşilay ekipleri, düzenledikleri etkinliklerle yaz tatilinde çocukları teknoloji bağımlılığına karşı bilgilendiriyor. Yeşilay Subesi, "Bağımsızlık Seferberliği" mottosuyla bağımlılığa karşı başlattığı mücadele kapsamında çocuklarda teknoloji bağımlılığının önüne geçmek için de çeşitli etkinlikler düzenliyor.

YEŞİLAY ekipleri, yaz ayları için belirlenen gün ve saatte Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren spor ve sanat kurslarında, oyun parklarında ve **camilerde** çocuklarla bir araya geliyor. Çeşitli oyunlarla çocukları özellikle uzun süre ekran karşısında vakit geçirmemeleri konusunda uyararak görevliler, ekran süresinin kısıtlanması ve teknolojinin bilinçli kullanılması konusunda bilgi paylaşıyor, slayt gösterimi eşliğinde çocuklara yaşlarına uygun teknoloji kullanımına yönelik örnekler de veriyor. Ekipler, kentte düzenledikleri etkinliklerle şu ana kadar ulaştıkları yaklaşık 1.800 çocuğa teknolojinin bilinçsiz kullanımının zararları, bağımlılıktan korunma ve sağlıklı yaşam koşullarında bilgi verdi.

"BAĞIMLILIKLARDAN UZAK TUTMAYI AMAÇLIYORUZ"

Yeşilay Elâzığ Şube Başkanı Yardımcısı Bekir Erol, AA muhabirine, Yeşilayın bağımlılıklarla mücadele konusunda uzun yıllardır çalışmalar yürüttüğünü söyledi. Bağımlılıklara karşı çocukları bilgilendirmek amacıyla çalışma yürüttüklerini ifade eden Erol, bu kapsamda tatil döneminde çocuklarla **cami** ve parklarda bir araya gelerek etkinlikler yaptıklarını dile getirdi. Erol, "Bu yaz döneminde yaklaşık 1.800 çocuğumuza ulaştık. Yaptığımız etkinlikler, çoğunlukla çocuklara hitap eden, oyun temelli ve drama içerikli." dedi. Ailelerin çocuklarının teknoloji kullanımına ilişkin endişelerine dikkati çeken Erol, şunları kaydetti: "Etkinliklerle başta teknoloji bağımlılığı olmak üzere diğer bağımlılık türleri konusunda da çocuklarımızı bilgilendirmeyi, farkındalık oluşturmaya ve onları bu bağımlılıklardan uzak tutmayı amaçlıyoruz. Çocuklarımızı sağlıklı yaşamaya, sağlıklı tutum ve davranışlara yönlendirmeye çalışıyoruz. Anne ve babalardan en çok duyduğumuz problem, çocuklarının özellikle teknoloji bağımlılığı konusunda sorun yaşadıkları ve onların ekrana bağımlı oldukları yönünde. Ailelere de çocuklarını evde bulundukları süreçte farklı etkinliklerle bağımlılıklardan uzak tutmalarını öneriyoruz."

"EKAN SÜRELERİMİZİ AZALTMAMIZI SÖYLEDİLER"

Etkinliklere katılan çocuklardan Yahya Meydanoglu, Yeşilay ekiplerinin düzenlediği etkinlikte hem eğlendiklerini hem de bağımlılıklarla ilgili bilgi edindiklerini söyledi. Meydanoglu, "Çok şey öğrendik. Ağabeylerimiz ve abalarımız bize bağımlılıklarla ilgili bilgi verdi. Ekan sürelerimizi azaltmamızı söylediler. Bir sürü oyun oynadık, çok eğlendik." dedi. İbrahim Şah Özen de etkinlikte telefon bağımlılığının zararları konusunda bilgilendirildiklerini belirterek, "Yeşilay, telefon bağımlılığından korunmayı öğretti. Telefonun bana bu kadar zararlı olduğunu bilmiyordum. Anlatılanlardan çok etkilendim. Bundan sonra anlattıkları gibi davranacağım." ifadelerini kullandı.

DOĞAL PARKLARDA GÖZ AÇTIRMİYORLAR..... JANDARMA "KARAGÖZ" İLE HUZUR NÖBETİNDE

■ YAPAY zeka destekli mobil yüz tespit kamerası, Abant Gölü ve Yedigöller milli parkları ile Gölçük Tabiat Parkı gibi kalabalık yerlerde kolluk kuvvetlerinin aranan kişilerin tespitine yönelik çalışmalarını daha hızlı ve kolay yapmasına imkan sağlıyor. Bolu'da jandarma ekipleri, ziyaretçi yoğunluğu yaşanan doğal parklarda huzur ve güvenliğin sağlanmasına yönelik mobil yüz tespit kamera sistemi "Karagöz" esliğinde görev yapıyor. İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, özellikle ziyaretçi yoğunluğunun arttığı dönemlerde milli ve tabiat parkları, yol kontrol noktaları, tesis girişleri ve kalabalık etkinlik alanlarında yerli ve milli olarak geliştirilen teknolojik imkanlardan yararlanıyor. Jandarma Genel Komutanlığı Muhabere Elektronik ve Bilgi Sistemleri Başkanlığınca geliştirilen ve ASELSAN tarafından üretilen yapay zeka destekli sistem, yoğun insan hareketliliğinin bulunduğu noktalarda jandarma ekiplerinin çalışmalarına destek oluyor. Kameralardan alınan yüz görüntülerini kayıtlı verilerle karşılaştırarak kimlik tespitine imkan sağlayan sistemle farklı veri tabanlarında yapılan sorgulama ile elde edilen sonuç, görevli personelin kullandığı tablete aktarılıyor. Hakkında arama ya da yakalama kararı bulunan kişi tespit edildiğinde tablete uyarı veren sistem sayesinde, jandarma personelinin bu kıstı ile ilgili işlem yapması sağlanıyor.

ÖNCE MİNARE SONRA CAMİ YAPILDI

▶ Erzurum'daki Murat Paşa Camii'nin en dikkat çekici özelliği, ana yapıdan bağımsız yükselen minaresi. Geleneksel Osmanlı camilerinin aksine ana yapıya bitişik olmayan minare, Murat Paşa Camii için yapılmadı. Bölgede daha önce bulunan Ahmediye Camii ile Ahmediye Medresesi'ne ait olan tarihi minare korununca, yeni inşa edilen Murat Paşa Camii'ne ikinci bir minare inşa edilmedi. Osmanlı döneminde Beylerbeyi Murat Paşa tarafından yaptırılan cami, 12 Aralık 1572 tarihinde ibadete açıldı.

SOYKIRIMCI İSRAIL ASKERLERİNİN ŞEHİT ETTİĞİ AYŞENUR ANILDI

Filistin'e destek amacıyla bulundu-
ğu Batı Şeria'da 6 Eylül 2024 tarihini-
de Siyonist İsrail askerlerinin açtığı ateş
sonucu hayatını kaybeden Ayşenur Ezgi
Eygi, şehadetinin ikinci yılında Aydın'ın
Didim ilçesindeki mezarı başında dua-
larla anıldı. Didim Asri Mezarlığı'nda
öğle namazının ardından gerçekleştiri-
len anma programına İlçe Müftüsü Refik
Ali Demirel ve müftülük görevlilerinin
yanı sıra Eygi'nin eşi Mazhar Ali, kuze-
ni Bahar Tikkın, aile yakınları ve arkadaş-
ları katıldı. Anma programında Eygi'nin
mezarı başında müftülük personeli tara-
findan Kur'an-ı Kerim okundu. Okunan
Kur'an-ı Kerim'in ardından Ayşenur Ezgi
Eygi için dualar edildi. Filistin'e des-
tek amacıyla Batı Şeria'ya giden Ayşenur
Ezgi Eygi, 6 Eylül 2024'te İsrail askerleri-
nin açtığı ateş sonucu başından vurularak
hayatını kaybetmişti. Eygi, 14 Eylül 2024
tarihinde Didim'de toprağa verilmişti.

Almanya için dönüm noktası

DİŞ HABERLER SERVİSİ

Almanya'nın doğusundaki Saksonya-Anhalt eyaletinde dün halk tarihi bir seçim için sandık başına gitti. Seçim, bir eyalet seçimi olmasına karşın büyük önem taşıyordu. Zira anketler göçmen karşıtı Alternatif Almanya (AfD) partisinin seçimi önemli bir farkla kazanacağını gösteriyordu. Seçim sonuçlarına göre AfD, ilk kez bir eyalette tek başına iktidara gelme fırsatını elde edecek. Nitekim sandık çıkış anketleri seçimi AfD'nin büyük bir farkla kazandığını gösterdi.

Bu, AfD'nin ülkedeki kaderini değiştirebilecek bir zafere işaret ediyor olabilir. Zira AfD'nin salt çoğunluğu elde etmesi ve eyaleti tek başına kazanması durumunda, diğer partilerin AfD ile işbirliği yapmama politikası etkisiz kalacak. Almanya'nın önde gelen partileri uzun yıllardır AfD ile koalisyon yapmama politikası yürütüyor. Bunun, partinin aldığı oyda etkili olduğunu belirtiliyordu. Ancak Saksonya-Anhalt eyaletinde bu şekilde gelecek bir seçim galibiyeti AfD'ye karşı örülen "güvenlik duvarı" politikasını daha tartışmalı bir hale getirecek. AfD, Saksonya-Anhalt seçimini 2029 federal seçimlerine giden yolda kritik bir basamak olarak görüyor.

Merz tehlikede

Öte yandan seçim sonucunun Başbakan Friedrich Merz'in partisi Hristiyan Demokratlar (CDU) ve Merz'in kendisi için de ağır sonuçları olabilir. AfD ikna edici bir zafer kazanırsa, bu Merz üzerinde büyük bir baskı oluşturacaktır. CDU içinde de bu durumda bir liderlik tartışmasının alevlenmesi bekleniyor. Son dönemde Merz'in ülkedeki onay yüzdeki 13 puana kadar düşmüş durumda. Saksonya-Anhalt eyaletini kaybetmek üzere olan CDU'nun ülke genelindeki oyları da geriliyor.

TikTok yıldızı, parfüm satıcısı

AfD'nin başarısının ardında olan isim, partinin adayı Ulrich Siegmond, 18 yaşında üye olduğu CDU'dan 2014 yılında ayrılarak AfD'ye geçen genç bir siyasetçi. "TikTok starı" olarak adlandırılan Siegmond, paylaştığı videolar ile hayran kitlesini büyütürken, AfD'li siyasetçinin söylemleri radikalleştiçe, takipçi sayısı da arttı. Eski bir parfüm satıcısı olan 35 yaşındaki Siegmond, partinin mutlak çoğunluğu elde etmesi halinde iktidara geleceğini ve başka bir partiye koalisyonu asla kabul etmeyeceğini ısrarla belirtti. Siegmond, partisinin oylarını 2021'deki seçimden beri ikiye katladı.

Ne vaat etti?

Siegmond, "Alman kültürüne yabancı" göçü durdurmayı vaat ederken, çalışmayan, entegre olmayan göçmenleri ülkelerine geri göndermek için bir "sınır dışı görev gücü" kuracaklarını söylüyor. Genç lider, okullarda göçmenlerin bayraklarını yasaklayacağını ve yeni rüzgar enerjisi santrallerinin inşasını durduracağını da vaat etti. Kampanyasını "Güzel, eski, güvenli Almanya'yı geri istiyorum" sloganıyla yürüten Siegmond, seçim süreci boyunca kendilerini Batı'dan gelen insanlara göre ikinci sınıf vatandaş olarak gören Doğu Almanlar arasındaki hoşnutsuzluğu kullanmaya çalıştı.

Aşırı sağcı AfD, Almanya'nın Saksonya-Anhalt eyaletinde gerçekleştirilen seçimi büyük bir farkla kazandı. AfD'nin salt çoğunluğu elde etmesi durumunda, diğer partilerin AfD ile işbirliği yapmama politikası etkisiz kalacak ve ülke siyasetinde yeni bir perde açılacak

Eyaletteki seçimin Merz için ağır sonuçları olabilir.

EN YAKIN RAKİBE YÜZDE 26 FARK!

Sandık çıkış anketlerine göre AfD yüzde oy oranını 23,7 puan artırarak yüzde 44,5 ile büyük bir zafer kazandı. İkinci sırada ve oldukça geride olan iktidar partisi CDU ise 18,6 puan kaybederek yüzde 18,5 ile ikinci parti oldu. Üçüncü sırada Sol Parti yüzde 9,5 oy alırken, Yeşiller yüzde 9 oranında oy aldı. Seçim sonuçları dünya basınında 'tarihi' ve 'ezici zafer' yorumlarıyla duyurulurken, AfD tek başına iktidarı kıl payı kaçırdı.

'Almanya'da aşırı sağ yükseliyor'

Asena Yatağan
Ankara

Uzmanlar; aşırı sağcı, popülist ve göçmen karşıtı bir çizgide yer alan Alternatif Almanya (AfD) partisinden Alman siyasetindeki ağırlığını artırmaya konusunda Milliyet'e şu değerlendirmede bulundu:

Türkiye'ye ihtiyaçları var

AB ve Küresel Araştırmalar Derneği Kurucu Üyesi Can Baydarol:

Aşırı sağ Almanya'da maalesef yükseliyor. Bu bir gerçek. Bu seçimlerde de birinci parti çıkacaklarını tahmin ediyorum. Ancak genel seçimlerde bu kadar etkili olacaklarını düşünmüyorum. Tabii ki bu, bizim vatandaşlarımız açısından çok iyi bir haber değil. Türkiye ile ilişkiler açısından ise şu an için büyük bir değişiklik olacağını düşünmü-

Can Baydarol

yorum. Çünkü Almanya'nın şu anda en ciddi korkusu, Rusya'ya karşı savunma meselesi. Bu nedenle Türkiye'nin ordusuna duydukları ihtiyacı her seferinde görüyoruz. Hükümet nezdinde Türkiye ile savunma alanında daha derin ilişkiler kurmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla bu alanda çok fazla değişiklik olacağını düşünmüyorum.

Almanya'daki Türkler için sorun

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi üyesi Prof. Dr.

Hüsamettin İnaç: Avrupa, giderek daha fazla aşırı sağa, faşizme, şovenizme ve ırkçılığa doğru taşınmaya başladı. Bugün siyasi yapının değişmesinin arkasında göç gerçeği önemli bir yer tutuyor. Avrupa'nın, Almanya dahil olmak üzere, hala göç ve entegrasyon sorunlarını çözebildiğini söylemek mümkün değil. Göç eden insanlar sadece ekonomik sorun yaratmıyor, aynı zamanda kendi medeniyet değerlerini de Avrupa'ya taşıyor. Bu değerlerle bütünleşme çabalarının yetersiz kalması da ciddi sorunlara yol açıyor. Refah ve istikrar kaybı yaşandığında ise gözler çoğu zaman yabancılara ve göçmen-

lere çevrilir. Bu tablo özellikle Almanya'daki Türkler açısından ciddi bir sorun oluşturuyor. Öte yandan Almanya'daki **Müslüman** ve Türklerin içerisinde yüzde 10-11 civarında AfD'ye destek veren bir kesim de bulunuyor. "Biz buranın yerlisiz, Avrupalıyız, Almanız; bize kimse bir şey yapamaz" şeklinde bir algı görülebiliyor. AfD, sosyal refah devletinin temel dayanaklarının zayıfladığı ve Almanya'nın savunma sanayisine ciddi kaynak ayırmak zorunda olduğu bir dönemde, ortaya çıkan sorunları sömürerek ve istismar ederek kendisine alan açıyor.

Hüsamettin İnaç

Belçika'da camiye köpek pisliğiyle alçak saldırı

Avrupa'da sistematik hale gelen **İslam** nefreti ve ahlaksızlık, bu defa Belçika'nın Schelle bölgesinde yüzünü gösterdi. Belçika **Müslüman** Hakları İzleme Örgütü, Schelle kentindeki Tawfiq **Cami**'nin 4 Eylül'de tam da cuma namazı öncesinde kimliği belirsiz ırkçı kişiler tarafından kasten hedef alındığını açıkladı. Mukaddes mekana ve ibadet özgürlüğüne yönelik bu alçakça eylem, bölgedeki **Müslüman** toplumda büyük bir öfke ve endişeye yol açtı.

Cami yönetim kurulu, kutsal mabede yapılan bu çirkin saygısızlık karşısında derin bir şok yaşadıklarını belirtti. Saldırganların caminin kapı ve pencerele-

rine nefret dolu ifadeler ile Nazizmin sembolü olan gamalı haçlar çizdiği, mabedin giriş kapısının önüne ise köpek pisliği dökerek alçak-

ça bir ahlaksızlığa imza attığı aktarıldı. Yönetimin ihbarı üzerine polis soruşturma başlattı. Belçika **Müslüman** Hakları İzleme Örgütü Başkanı Muhammed Amin Chaib, olayın basit bir vandalizm olarak geçirilemeyeceğinin altını çizdi. Chaib, yaşanan çirkinliğin Avrupa'da tırmanan **Müslüman** düşmanlığı ve nefretin "iğrenç ve açık bir göstergesi" olduğunu vurgulayarak **camilerin** korunması istedi.

AKIF BULBUL
BASKENT NOTLARI
akifbulbul@ig.com.tr

TANRI DAĞLARININ ETEĞİNDEN BİŞKEK NOTLARI

Şanghay İşbirliği Örgütü'nün bu yılki zirvesi Bışkek'teydi...
Bu vesile ile 3. kez Kırgızistan'a gittim.

olduk...
Doğayla da bazı gelişmelere tanıklık etme imkânı bulduk.
İlk gidişimiz 1991 yılındaydı, bağımsızlığın ilanı nedeniyle.
İki sene önce de Meclis Başkanı Mustafa Şentop ile idi...
Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamento Asamblesi'nin (TÜRKPA) 11. Genel Kurul Toplantısına katılmak üzere.

Bu kez gidişimizin sebebi de; Şanghay İşbirliği Örgütü'nün zirvesine katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın daveti oldu...

Kırgızistan'ın yüzölçümü 200 bin kilometrekareye yakın.
Türk Cumhuriyetleri içinde 4. sırada yer alıyor.
Issık Gölü, Tann Dağları, kültürel/doğal güzellikleri ile İpek Yolu'nun geçişi, göçebe ruhunun yansıdığı bozkırlarıyla...
7,5 milyon civarında bir nüfusa sahip...

En kalabalık şehri ise Bışkent Bışkek...
1,5 milyondan fazla insan yaşıyor.
Her 5 kişiden biri Bışkek'te. Bışkek, Sovyet rejiminden kalan evleriyle...
Yeni şehirleşme mimarisine iç içe bir şehir.
Çevresi uçsuz bucaksız tarım alanlarıyla dolu.
Tarım alanları demişken hemen vurgulayalım...
Ülkede organik tarım ağırlıkta...
Meyve ve sebzeler gönlü rahatlığı ile yenilebiliyor.
Halkı komünist rejimden 25 yıl sonra, fakirlikten kurtulup, orta sınıfa doğru ilerleme eğiliminde...
Yeni yapılan gökdelen tipi binalar ateş pahasına satılıyor.
Düzenli bulvar, cadde ve sokaklarıyla...

Zirve nedeniyle şehirde: NATO Zirvesinde uyguladığımız sistemin benzeri...
Sıkı güvenlik tedbirleri vardı, sessizlik hükümdü.
Sokaklar adım başı polis kayıyordu.
Çok az kafe ve market açıldı.
Dikkatimizi çekti: Polislerin şapkası ise hâlâ Sovyetlerden kalma...
Tepesi geniş biçimde, kafalar içinde küçücük kalıyor.
Tann Dağlarının adını taşıyan Ala Too Meydanı...
Şehrin en büyük meydanı...
Meydanda yer alan; Destan kahramanı Manas'ın heykeli, yanında semaya uzanan Kırgız bayrağı, şehre ayrı bir güzellik ve anlam katıyor.

Al renkli Kırgız Bayrağının özelliğinden de bahsedelim:
Güneşin ortasında cadir motif ve etrafında 40 ok var.
Bu oklar ülkenin 40 boy tarafından kurulduğunu simgeliyor.

Kırgız kelimesi de: Hem kırk boy/Oğuz hem de kırdan gezenler anlamı taşıyor.
Halk arasında yaygın söylenti ise: Elsaneye göre 40 kırdan türemiş Kırgızlar...
Bunu da etimolojik olarak belirtelim, istedik...

Ekonomisi çok ileri seviyede değil. Petrol ve doğalgaz dışardan alınıyor.
Sanayi tesisleri ise emekleme aşamasında.
Türkiye ile ekonomik ilişkilerine

geline...
Ticaret hacmimiz: İlk zamanlar 400 milyon dolar civarındaymış.
İvme katedilince 700 milyon dolara kadar yükselmiş...
Son dönemde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatıyla bu rakam 2 milyar dolara kadar ulaşmış.
Daha da artması için çalışmalar sürdürülüyor...
Kırgızistan'da dijital parayla alışveriş revaçta.
Dilenciler bile... Dijital para ile sadaka topluyormuş.
Konakladığımız Sheraton Otel'i ni Aydın Mısıroğlu işletiyor.
DEİK eski Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi Başkanı...
Otel ve yan tesisleri kendileri inşa etmiş.

Aynı çatı altında Alışveriş Merkezi de bulunuyor.
Kırgızistan'da başka yatırımlar yapmayı da düşünüyor.
İşletmesinde 450 çalışanın tamamına yakını Kırgız'mış...
20 civarında Türk varmış...

Aydın Bey'in dikkat çektiği bir hususu da aktaralım:

Bu ülkede daha rahat yatırım yapmak için...
Bürokrasinin azaltılması ve hızlandırılması gerekiyor.
Bürokratik işlemler çok uzun sürüyormuş.
Aydın Bey sene başında: Türkiye-Çin İşbirliği Konseyi başkanlığını üstlenmiş.
Yatırımlarımız için Çin'i büyük bir imkân olarak görüyor.
Bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini söylüyor.

Kırgızistan'da İslamiyet'i yayıyanların sayısı hızla yayılıyor. Yeni yapılan her cami dolup taşıyor.

Sovyetlerin din düşmanlığı algısı çökmüş...
Bu konuda bir anekdot anlatalım sizlere:
Daha önceki ziyaretlerimde sormuştum:
"70 yıldan fazla altında ezildiğiniz komünizm ile ilgili ne düşünüyorsunuz?" diye...

Şöyle cevap almıştım: "Ruslar bize çok şey verdi. Yollarımızı, meydanlarımızı yaptı, iş verdi ama bizden de değerli iki şeyimizi aldı: Dinimizi ve Dilimizi..."
Çok şükür şimdi ülkede din de dil de yaygınlaşıyor...
Lakin hüküm dili yine Kırıl alfabesiyle...
Bunun da gerekçesi bu dilin üstün bir dil olarak görülmesi...
İnşallah bu yanıltan ilerleyen zamanda geri dönerler.

ŞİÖ zirvesine gelince: Türkiye teşkilata üye değil ama ilişkilerimiz çok iyi seviyede...
30'a yakın ülkeyi kapsayan, 35 trilyon dolarlık bir ekonomiyi barındıran, 4 milyarlık bir nüfusu temsil eden ŞİÖ ülkeleriyle...
Ticaret hacmimiz 150 milyar doları yakaladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan zirvede yaptığı konuşmada çok tarafılığı ve iş birliği esas alan bu yaklaşımımızı uçak sohbetimizde şöyle dile getirdi:

"En batıdaki Asyalı ve en doğudaki Avrupalı ülke olarak bizim aynı değerlere sahip her girişimin doğal parçası olmayı sürdüreceğiz. Bihassa bölgemizde vuku bulan çeşitli çatışma ve krizlerin uluslararası hukuk temelinde diyalog ve diplomasiyle çözümüne yönelik ikili tutumumuzu devam ettireceğiz."

Aşırı sağ, ırkçılık ve Avrupa

Avrupa'da ırkçılık ve aşırı sağ günden güne artıyor. Bunlar sadece seçim dönemlerinde tartışılrsa da bu Avrupa'nın tüm değerleriyle sonunu getirebilecek bir gelişme.

Her fırsatta 'insan hakları, hukuk, eşitlik ve krizler' diyen Avrupa, ırkçılık politikalarını artırıyor.

Örneğin dün **Almanya'da seçim** vardı ve seçim öncesi aşırı sağ tartışılıyordu.

Ben bu yazıyı sonuçları görmeden yazıyorum ama **Avrupa'da aşırı sağın yükselişinin nereye gideceğini** herkes tartışıyor.

Bu krizlerden biri de **göçmen krizi**.

ABD'de başlayan göçmen krizleri **Avrupa'ya da yayıldı** ve göçmenlere yönelik nasıl politika uygulanacağı konuşuluyor.

Bir de **Müslümanların** üzerindeki baskı var. Yani **islamofobi**.

Ayrımcılık ve sonuçları.

Avrupa günden güne **bir değişim geçirecek** gibi.

Avrupa ülkelerindeki **liderlerin de sürekli değişmesi** bunun en önemli sonuçlarından biri.

Bakalım **yeni Avrupa nereye gidecek?**

ANKARA AJANDASI**Abdullah Karakuş**

akarakuş@milliyet.com.tr

Putin'in ziyaretçileri

Ukrayna-Rusya savaşı sadece iki ülkeyi değil dünyayı etkiliyor.

ABD Başkanı **Trump** ülkesindeki seçim öncesi **kritik bir adım attı**.

Rusya Devlet Başkanı **Putin'e** Ukrayna ile barış için arka arkaya **temsilcilerini gönderdi**.

Görüşmeler sürüyor.

Kim ne adım atacak önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Ama **savaşın kazananı olmayacağını görme zamanının geçtiğini** de herkesin görüp ona göre adım atması gerekiyor.

Umarım **Avrupa ülkeleri** bu barış görüşmelerini ve sürecini **sabote etmez...**

Gökçek yine Gökçek

Uzun süredir görmüyordum **Melih Gökçek'i**.

Savcıya verdiği ifadenin ardından açıklamalarını izledim.

Çekirge örneği biraz tartışılrsa da **siyasette eski günlere götürdü** beni.

Tüm rakiplerini televizyonlarda tartışmaya çağırırdı, yine aynı.

Polemik yapmayı çok severdi, yine aynı.

Konuşmayı çok severdi, yine aynı.

Açık ve net konuşurdu, yine aynı.

Rakiplerini sert sözlerle eleştirirdi, yine aynı.

Yani **Gökçek yine aynı Gökçek**.

Geleceğin mesleği yaşlı bakımı

Yaşlı nüfusun arttığı ve bunun tüm ülkeleri etkileyeceğinin herkes farkında. Geçenlerde bir doktorla sohbet ediyordum.

Yeni bir projeden bahsetti: **Yaşlı bakım merkezleri**.

Ve dedi ki, **'kendimi düşünüyorum. Yaşlanınca**

bize kim bakacak? Ve böyle bir adım atmak için çalışmaya başladım.'

Günden güne **genç nüfus azalıyor ve yaşılanıyoruz**.

Geleceğin mesleklerinden biri **'yaşlı bakımı'** olabilir.

Genç nüfusun ve **doğum oranının mutlaka artması** lazım.

Anlamakta zorlandıklarım...

- **Bosna kasabına Sırbistan'da anma töreni düzenlenmesi.**

- Tokalaşma görüntüleri üzerinden, parçalanmış iki partinin yine tek partide yola devam edebileceğinin tartışılması.

- **ABD Başkanı Trump'ın sürekli bölgede farklı**

hamleler yapması.

- Yunanistan'ın İsrail ile yaptığı garip ittifak.

- **Mazot ve benzine gelen zammı anlatırken ekrana TOGG görüntüsü verilmesi ve 'TOGG'un deposu kaçta dolacak' denmesi.**

“Çağdaş İslam düşüncesi” terkibi (3)

Çağdaş İslam düşüncesi terkibindeki anlam ve kapsam denemesinin yol açtığı sonuçlardan biri, neredeyse yüzyıldır düşüncenin aslı gündeminin siyasi olmasıdır. Devlet eliyle uygulamaya konulan ve içtimai hayattaki dönüşümü devletin dönüşümünün ardına alarak ilerleyen Batılılaşma ve modernleşme süreci, bilhassa iki alanda anomali ortaya çıkardı. Bunlardan birincisi, iktisat; ikincisi siyaset alanıdır. Bu iki alanın anomali üretmesinin temel sebebi, modern iktisat ve siyaset düşüncesi ve nizamının klasik dönemde hakim olan iktisat ve siyaset düşüncesi ve nizamından köklü bir şekilde farklılaşmasıdır. İslam'ın klasik döneminden intikal eden siyaset ve iktisat metinlerini okuyup içselleştiren insanlar modern dünyaya anlama ve çözümleme mahareti kazanamıyor. Hakikaten bu sorunu derinden kavramak gerekiyor.

Bir kimse Eşari, Mâtürîdî, Fârâbî, İbn Sînâ, Gazzâlî, Sühreverdî, Fahreddin er-Râzî, İbnü'l-Arabî, Konevî, Tefâzânî ve Cürçânî gibi büyük müteakillimî, filozofları, mutasavvıfları ve muhakkikîleri okuyup anladığında felsefeyi, kelimayı ve tasavvufu öğrenebiliyor. Modern dünyada cari olan felsefe, teoloji ve mistisizm tartışmaları sadece farklı görüşleri öğrenmekten ibaret hale geliyor. Bu durum, Elîfân, Aristoteles ve Plotinos gibi Yunan ve Helen döneminin büyük filozof ve mistikîleri için de geçerlidir. Fakat modern siyasi ve iktisadi düzen kelimesinin hakiki anlamıyla büyük dönüşümler içeriyor. Uluslararası ilişkileri anlatan herhangi bir kitabın başlıklar, klasik bir siyaset metninin başlıklarıyla bırakın aynılığı benzerlik bile sergilemez. Bu, klasik ve modern dönem arasında derinden süreklilik olmadığı anlamına gelmiyor, sadece yeni bir dünya düzeninde bulunduğumuzu ve bu düzenin kavram, önerme ve araçlarının klasik dönemekinden kökten farklı olduğunu ifade ediyor.

Aslında aynı durum teknolojinin de temelinde bulunan fizik ve matematik bilimler için de geçerlidir. Bir kimse İbn Sînâ'nın, Cüveynî'nin veya Fahreddin er-Râzî'nin fizikini, Harezmi, Nasîrüddin et-Tûsî veya Kemâleddîn b. Yunus'un matematik eserlerini okuyarak çağdaş matematik bilimlerinde maharet kazanamaz. Fakat bu alanlarda siyaset ve iktisadta olduğu gibi anomali ortaya çıkmıyor. Çünkü fizik ve matematik bilimlerin, klasik dönemin maharetiyle çözümlenebiliyor, en azından buna kabül olduğu kabul ediliyor. Bu sebeple kimse teorik fizik derslerinde izaflıyet teorisi veya kuantum mekânîğini okuyoruz da niçin Aristoteles veya İbn Sînâ fizik okumuyoruz demiyor. Herkes pekâlâ biliyor ki Aristoteles ve İbn Sînâ fizik artık bilim ve felsefe tarihliğinin işi haline geldi. Eğer bunlardan hareketle yeni dönemin fizikine katkı olacaksa bunun yolu da büyük filozofların ve fizikçilerin bildik sınırların dışına taşan ilgileri sayesinde olabilir.

Oysa fizik ve matematiğin erişemediği metafizik ile insan iradesiyle inşa edilen varlık alanını düzenleyen siyaset ve iktisat böyle değil. Bunlar, insanın kendisi için anlam ve değerleri keşfedip bir hayat nizamına dönüştürdüğü var oluş seviyelerini ifade etmektedir. Bilhassa modern dünya düzeni

OMER
TÜRKER
omer.turker@yenisafak.com.tr

İktisadın merkezinde olduğu bir siyasi ve içtimai nizam olduğundan ferdin ve toplumun anlam ve değerleriyle uyumlayan yahut uyumsuzluğu fark edilmeyen tüm uygulamalar anomali üretmektedir. İslam dünyasının son iki yüz yılda yüz yüze kaldığı en ivedi sorun, siyasi ve iktisadi düzmenin temel inanç ve değerler doğrultusunda

nasıl inşa edileceği meselesi olmuştur ve hala da **Müslüman** aydın ve düşünürlerin önündeki en büyük mesele olarak durmaktadır. Doğal olarak bu durum, siyasi talepleri düşüncenin aslı gündemi haline getirmiştir. İktisadın siyasete nispetle epeyce gerilerde kalmasının nedeni, çağdaş İktisadi düzene nüfuzun çok daha zor olması ve ciddi eğitim gerektirmesidir. Bu hususa özel olarak ilgi duymayan yahut ciddi bir eğitim görmeyen aydın ve âlimler iktisadi düzen hakkında yalnızca temel inanç ve değerlerden hareketle bir kısım eleştirel görüşler dile getirebiliyorlar. Fakat siyaset alanı iktisada nispetle hem daha nüfuz edilebilir görünüyordu hem de bigane kalınması neredeyse imkânsız içtimai sorunların temerküz ettiği bir karaktere sahip. Bu durum, özellikle Osmanlı'nın son yüzyılında **Müslüman** toplumların pek çok ivedi sorununu çıkış noktasının siyaset olduğu yolunda bir kanaatin oluşmasına yol açtı. Namık Kemal, Ali Suavî, Said Halim Paşa gibi siyasetçilerin gündemini siyasetin teorik ve pratik sorunları oluşturdu. Hatta Namık Kemal'in genel olarak yazılarında, Said Halim Paşa'nın **Buhranlarımız** adlı eserinin inanç ve ahlak başlıklı yazılarında görüldüğü üzere bu düşüncüler siyasi olmayan sorunları dahi siyasi sorunların bir parçası olarak ele alma ihtiyacı hissettiriler.

Osmanlı sonrasında çağdaş Türkiye'de de aynı refleks devam etti. İsmail Hakkı, Babanzade Ahmed Nâim, Elmalılı Hamdi Yazır ve Ahmed Hamdi Akseki gibi âlim ve aydınlar, siyasi sorunlara doğrudan eğilmenin mümkün olmadığı şartlarda daha ziyade dini düşüncenin teorik sorunlarına eğilmeye fırsat buldular. Fakat **İslam** geleceğine atılla meseleleri ele almak isteyen insanlar daima siyasi sorunların merkezinde olduğu bir çizgi veya açık gündeme sahip olagelmıştır. Bu nedenle 1920 ve 1980 arasında Türkiye'de siyasi düzence ilgili sorunlar, bir yandan dini hayatın asgari taleplerini karşılama ihtiyacından kaynaklanan cemaat yapılarını doğurdu diğer yandan da **İslam** olmanın hayıslarına yarasa bir ferdî ve içtimai hayatın gerektirdiği siyasi düzen taleplerini besleyip büyüttü. 1980 darbesi, siyasi sorunların daha da alevlenmesine yol açtı ve kalıcı etkiler bıraktı. Bu durum, maalesef **İslam**'ın klasik dönemini anlama ve yorumlama becerisinin asgari seviyeye düştüğü bir döneme denk geldiğinden siyasi sorunları düşüncenin aslı sorunları olarak görmeyi pekiştirdi. Dahası, Türkiye'yi tercümeler yoluyla **İslam** dünyasının muhtelif bölgelerinin kendisine şartlarına göre serpiyen düşünce ve hareketlerin etkisine açık hale getirdi. Bu süreç tüm olumlu ve olumsuz taraflarıyla neredeyse iki binli yılların başlarına kadar etkisini sürdürdü ve ancak son yirmi yılda “çağdaş **İslam** düşüncesi”nin gündemi değişmeye başladı. Bu uzun dönemle ilgili konuşulması gereken çok mesele var.